LINJA-AUTOLIITTO

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
Helsinki

Viite: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Linja-autoliiton lausunto valtion talousarviosta vuodelle 2022

Pyydettynä lausuntona Linja-autoliitto lausuu seuraavaa.

Linja-autoliikenteen osalta valtion talousarviossa keskeisin määrärahakohde on julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot, joiden määrärahataso on vuoden 2022 talousarvioesityksessä vastaava kuin vuonna 2021, jos lisätalousarvioita oteta huomioon. Määrärahojen ennustettavuus ja pysyvyys ovat lähtökohtaisesti osoitus onnistuneesta politiikkalinjauksesta.

Linja-autoalan näkymät ovat kuitenkin edelleen erittäin heikot. Linja-autoliikenteen volyymit ovat alhaisella tasolla, ja muutoksen pelätään jäävän sekä pitkäaikaiseksi että rakenteelliseksi. Linja-autoliitolla ei ole tarkempaa tilastotietoa tilanteesta, joten viittamme tältä osin viranomaisten tilannekuvatietoihin.

Linja-autoalan sisällä vaikutukset kohdistuvat eri tavoin. Kaupunkien järjestämässä joukkoliikenteessä taloudelliset menetykset ovat pääsääntöisesti liikennettä järjestävien kaupunkien vastuulla, jonkin liikenteen supistusten vuoksi vaikutukset näkyvät myös yrityksissä. Valtion ELY-liikenteessä käytetään laajasti ns. käyttöoikeussopimuksia, joissa lipputuloriski on yrityksillä. Yhdessä kustannustason nousun kanssa tehdyt sopimukset ovat olleet yrityksille hyvin ongelmallisia.

Pidempimatkaisessa reittiliikenteessä näkyy se, että matkustamisen taso on olennaisesti alentunut. Valtion kustannustuilla on voitu jossain määrin korvata aiheutuneita menetyksiä. Matkailu- ja tilausliikenteessä, varsinkin kansainväliseen matkailuun perustuvat ajot ovat romahtaneet, vaikka pientä nousua on nähtävissä.

Linja-autoalan näkymä on siten epidemiatilanteen helpottaessakin edelleen synkkä. Esimerkiksi etätöiden pysyvä lisääntyminen vaikuttaa alan kysyntään: esimerkiksi yksi viikottainen etätyöpäivä vähentää liikkumista 20 % ja kaksi työpäivää 40 %, joten liikenteen alalla muutokset ovat todella merkittäviä.

Linja-autoliiton matkustajille teettämän kyselytutkimuksen mukaan joukkoliikenteen käyttöä ei ole niinkään vähennetty epidemiapelon vuoksi (laajamittaisia tai merkittäviä tartuntaketjua ei ole edelleenkään jäljitetty joukkoliikenteeseen). Sen sijaan yleinen halukkuus matkustamiseen on vähentynyt etätyön ohella.

LINJA-AUTOLIITTO

Joukkoliikenteen määrärahoilla tuetaan ilmastopolitiikan toteuttamista. Tämän vuoksi joukkoliikennemäärärahojen turvaaminen ja määräaikainen kasvattaminen on edelleen tärkeää, koska joukkoliikenteen houkuttelevuus perustuu hyvään palvelutarjontaan. Intressi palvelutason turvaamiseen on sekä joukkoliikenteen järjestäjillä että alan yrityksillä. Näistä syistä kyse ei ole valtiontalouden kannalta kulutusmenoista, vaan investoinnista kestävään liikkumiseen.

Linja-autoliikenteen osalta on hyvä todeta, että käyttövoimamuutos jatkuu kaupunkiliikenteessä vahvana sähköbussien laajentuvan käytön kautta. Noin puolet kaikista uusista linja-autojen rekisteröinneistä on sähköbusseja. Tämä kehitys tukee vahvasti hiilidioksidipäästöjen puolittamista, kohden hiilineutraalin ja fossiilittoman liikenteen tavoitetta. Nyt puheena olevaan määrärahaan sisältyy hallitusohjelman mukainen ilmastoperusteinen tasokorotus.

Valtion hankkiman liikenteen osalta ELY-keskuksien määrärahat näyttävät sinänsä vakailta. ELY:jen ostovoima on kuitenkin heikentynyt, koska lipputulomenetykset vähentävät kokonaisrahoitusta, samoin polttoaineista johtuva kustannustason nousu. Käyttöoikeussopimuksia tehneille yrityksille olisi siksi erittäin tärkeää jatkaa lipputulomenetysten korvaamista ELY:jen määrärahoista.

Linja-autoliitto esittää, että eduskunnan talousarviokäsittelyssä kirjattaisiin lausuma, jossa kiinnitettäisiin huomiota määrärahojen investointiluonteisen tasokorotuksen valmisteluun ja erityisesti ELY-keskusten liikenteessä tukirahoituksen rakenteelliseen kasvattamiseen, erityisesti lipputulomenetysten korvaamiseksi.

Mika Mäkilä

toimitusjohtaja